

Predikatie uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 26 augustus 1951 te Den Haag ter gelegenheid van zijn vijftigjarig jubileum als predikant

Gezongen: Psalm 84:3 en 4.

Gelezen: De Wet des Heeren; 1 Korinthe 13.

Gebed:

Doe ons, Heere, door Uw genade naderen tot U met diepe eerbied en onderwerping des harten. Gij hebt ons bewaard, ons geschonken het leven, en de gezondheid en de krachten. En hoeveel redenen hebben wij niet om met de profeet van de oude dag in te stemmen: ‘Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben’, en Zijn onderwijs aan te nemen: ‘Zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet. Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land.’

Ach, wij mochten zingen:

Let, HEER' der legerscharen, let
Op mijn ootmoedig smeekgebed;
Ai, laat mij niet van druk verkwijnen;
Leen mij een toegenegen oor,
O Jakobs God, geef mij gehoor.

Dat is het gebed van Uw Kerk, en dit gebed hebt Gij haar altijd gegeven, in de moeilijkste omstandigheden van het leven, in allerlei tijdsgewrichten. En ‘Gij hebt hen verhoord, Gij zijt hun geweest een vergevend God, hoewel wraak doende over hun daden’, hen kastijdende, zoals een vader zijn zoon kastijdt.

En wat zullen wij zeggen, Heere? Wonderlijk zijt Gij! Gij zijt wonderlijk in Uw Wezen en in Uw Personen. Gij zijt wonderlijk in Uw raad en daad. Gij zijt wonderlijk in Uw deugden. Ach, doe ons U een weinig kennen, doe ons van harte U vrezen, doe ons kennen en verkiezen Uw wegen. Wil niet in het gericht met ons treden, want er is niets van onze kant gekomen – hetzij door de val, hetzij bij de oprichting door Uw genade – waarover wij zelf ons niet te schamen en te bedroeven hebben.

Het kwade was geheel uit ons en het goede kwam altijd van U, maar wij hechtten er onze zonden aan.

En nu zijn wij aan de morgen van deze tot Uw dienst afgezonderde dag met elkander hier vergaderd. En wij mogen dit nog genieten. Waarlijk, geen geringe zaak! Doe er ons bij stilstaan. En wanneer de gedachten worden vermenigvuldigd, wil Gij dan ons hart tot U trekken. Doe ons ons leven overzien, de handen op het gelaat leggen, en geloven wat de dichter van de oude dag heeft uitgesproken in deze woorden: 'Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.'

Geef ons iets te zeggen, zo het bestaat in Uw raad, nu en op de aanstaande woensdag. En laat door het gehele gebeuren Uw Naam worden verheerlijkt, en het heil worden gewerkt van Uw overblijfsel. Meer dan een overblijfsel is het niet, Heere. Ach, maar dat is Uw eigendom. Onderhoud het, troost en sterk, leer en leid het. En zo het bestaat in Uw raad, wil ook onze dienst er nog tot zegen voor doen zijn.

Wil onze zieken gedenken en onze ouden van dagen, onze zwakken. Leer U nodig hebben, en aan U al zijn moeilijkheden en zichzelf toevertrouwen, aan U alleen. Gedenk al wat tot U roept. Zijn er van Uw kinderen die vervolgd worden, doe hen geloven wat U in Uw eerste predikatie gezegd hebt op de berg: Zalig zijn die vervolgd worden om Mijnentwil, om der gerechtigheid wil, terwille van de waarheid; zij zullen eeuwige vreugde hebben.

Amen.

Gezongen: Psalm 143:1, 2 en 5.

Ik had, mijn zeer geachte toehoorders, eerst gedacht in deze dienst niet stil te staan bij wat men noemt ons jubileum. Maar ik ben hierop teruggekomen en wens toch gedurende enige ogenblikken er u bij te bepalen.

Wat vijftig jaren geleden gebeurd is, staat mij helder voor de geest. Maar er is niets gebeurd waarover ik geen reden heb mij te bedroeven en te schamen. Mijn intreetekst was: 'God van den hemel, Die zal het ons doen gelukken, en wij, Zijn knechten, zullen ons opmaken en bouwen.' Gij vindt deze woorden in Nehemia 2, het 20e vers. Ik heb gisteren dit hoofdstuk herlezen en gedacht: wat moet er worden geleden

voordat God een mens heeft die althans enigermate in staat is om de ere Gods en het goede van Jeruzalem te zoeken. Ik versta nu deze woorden, Nehemia 2 vers 20, maar toen verstond ik ze niet.

Niet lang nadat ik in Yerseke – want dat is de gemeente waar ik in het ambt ben bevestigd – gekomen was, bleek het dat onze prediking invloed had. Zij die de gewoonte hadden om de dag des Heeren in de herberg door te brengen, verlieten deze plaats en kwamen onder het gehoor. De kerk werd vol, overvol. En degenen die nog leven, zouden er u veel van kunnen verhalen. Want waarlijk, deze dingen zijn in geen hoek geschied.

Later, toen eens iemand uit Yerseke bij mij gelogeed was in Bennekom, maakte deze man de opmerking: ‘Gij mocht veel invloed hebben op de gemeente in Yerseke.’ Ik deed hem de vraag of hij mij ook kon zeggen wat daarvan de reden zou kunnen geweest zijn. Want waarlijk, ik kon het aan pijl en boog niet toeschrijven. Zijn antwoord was: ‘Uw alarmgeroep.’

Is dat alarmgeroep bij u ook al opgestegen tot de hemel? Zonder dit zal er in eeuwigheid geen redding komen. Verbeeld u niets van een zogenaamde evangelische weg, want het is een hels bedrog! En laat u niet bedriegen wanneer er gezegd wordt dat een mens geroepen wordt op staande voet te geloven. Het is misleiding. Aan de prediking van het Evangelie ligt de onderwijzing van de Wet ten grondslag. Het is niet zoals deze dwalende zielen zeggen, maar zoals de apostel Paulus geleerd heeft: ‘De Wet is onze tuchtmeester tot Christus’ (Gal. 3:24), en: ‘Door de Wet is de kennis der zonde’ (Rom. 3:20).

Of er in Yerseke veel van mijn werk is overgebleven, ik weet het niet. Misschien, misschien iets. Ik weet het niet. Er kan zoveel wezen... En waarlijk daar scheen veel te zijn. Ik weet niet of er iemand in ons midden is die het meegemaakt heeft. Ik meen van niet. Waarlijk, daar scheen veel te zijn. Maar het wezenlijke, dat moet er zijn! De waarachtige overtuiging van schuld en zonde, en de overgang door een waarachtig geloof in Christus, een geplaatst zijn in de Heere Jezus, in de gemeenschap van de drie-enige God, en een oprecht vragen: ‘Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?’ (Hand. 9:6).

In 1907 ben ik naar Bennekom gegaan. Daar was het anders. Van een invloed van mijn werk was niet veel te zien. Hoezeer heb ik gehoopt,

hoe vurig heb ik gehoopt dat het anders zou worden. Het is niet anders geworden. Maar voor mij is dit goed geweest. Wanneer men onder de bearbeiding des Geestes mag verkeren, dan moet men niet veel mee hebben. Hoe meer tegen, des te beter. Verstaat gij dit? Hebt gij dit in uw leven leren verstaan? Ik heb in mijn prediking u meer dan eens gezegd dat, wanneer God een mens zaligmakend bearbeidt, deze mens komt in de woestijn (Hos. 2:13). Want er moet iets geleerd worden waarin een mens geen hand gehad heeft. Zelf moet men er geen hand in gehad hebben, en onze naaste evenmin. Begenadigden worden opgevoed om alleen te kunnen staan: te staan om Gods wil; te doen om 's Heeren wil. 'Hetzij dat zij horen zullen, of hetzij dat zij het laten zullen', dat was het woord des Heeren (Ezech. 2:5). Schoon, zuiver. In de grond moet men onafhankelijk staan ten opzichte van elk mens, en het meest van zijn vrienden. Onze vijanden zeggen het ons wel. Voor onze vrienden dienen we dubbel op onze hoede te wezen.

Ik heb daar, in mijn huis, langs de akkers, in de bossen – vooral hier – Goddelijk onderwijs mogen ontvangen. Ik heb daar leren kennen de Heere, het geloof, bekering. Ik heb daar ook leren kennen de vreselijke toestand waarin we als land en volk en kerk en maatschappij verkeren. Het is nooit geloofd geworden. Men heeft, wanneer Theodorus van der Groe deze dingen predikte, hem ook niet geloofd. De waarheid wordt nimmer aangenomen, tenzij er een Goddelijke bearbeiding komt, in waarheid en niet in schijn. Ik heb het in mijn gebed aangehaald, vrienden: Zoek geen grote dingen (Jer. 45:5). Het is in de grond afgelopen met ons volk, afgelopen met ons volk en met de Kerk hier. Zoek geen grote dingen. Die er anders over denken, moeten maar eens eerst met hun licht voor de dag komen. Maar zij zullen het wel laten dit te doen.

Er is, toehoorders, een kennis van de letter, zoals de Schrift hier ligt, maar er moet kennis van *zaken* wezen! En deze kennis heeft men wanneer ons geleerd is de Heilige Schrift te lezen in het bloed van Christus. En nu kan iedereen nagaan wanneer het was dat hij voor het eerst de Bijbel las in het bloed van Christus. Wanneer u dit niet kunt nagaan, dan moet u niet menen dat u ook maar enig verstand zou hebben van het Boek dat hier voor ons ligt, van de Heilige Schrift. Dit Boek is voor u gesloten, en gij zult het in eeuwigheid niet openen. God opent het als het Hem behaagt. En niet alleen dit Boek is voor u gesloten, maar ook

uw hart is voor u gesloten. U kent uzelf niet. Dag en nacht is u bezig om u te bedriegen, en als u kunt, dan bedriegt u een ander ook nog. Uw verstand is gesloten. Het hart van God, van de Vader, is gesloten voor u. En gij gaat door het leven niet wetende waar gij komen zult, zoals de Heere Jezus Christus heeft gezegd: 'Die in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat' (Joh. 12:35).

Of er in Bennekom nog gezegend zijn geworden? Een enkele, een enkele... Maar, ó zo weinig, zo weinig. Het is nooit voor velen geweest. Een heel enkele keer uitgezonderd. Het is slechts voor enkelen. De schijn wordt overvloedig gevonden, maar het wezen niet. Het wezen stelt zulke geweldige eisen! Het christendom, de christelijke religie stelt zulke hoge eisen, dat een mens van nature, hoe godsdienstig hij ook moge wezen, er niet over denkt om ook maar te trachten aan deze eisen te voldoen. Ik weet wel dat, wanneer het geschonken wordt, het gebeurt. Maar de Heere Jezus heeft gezegd: 'Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren' (Matth. 20:16). De waarheid is nooit daar waar men over deze dingen ruim denkt. Ik zeg niet dat de waarheid gevonden wordt bij hen die er anders over spreken. Waar men er ruim over denkt, daar is in geen geval de waarheid!

Gezongen: Psalm 143:8, 10 en 11.

In 1914 ben ik met mijn gezin, na mijn ontzetting uit het ambt, naar deze stad gekomen. Men had mij dikwijls gevraagd, wat ik wel, wanneer mijn afzetting een feit zou worden, van plan was te doen. Ik heb categorisch geantwoord, dat ik het niet wist. Is het u bekend dat hierin de grootste zekerheid gevonden wordt? Ja, dat zekerheid alleen hierin gevonden wordt? Ik had nooit het plan gehad om hierheen te komen. 'sGravenhage trok mij in geen enkel opzicht aan. Utrecht, dat was de plaats, waar ik meende te gaan wonen. 'Het hart des mensen overdenkt zijn weg, maar de HEERE stiert zijn gang' (Spr. 16:9).

Is dat geen onuitsprekelijk voorrecht? Dit voorrecht is niet te doorgronden en evenmin te beschrijven. Ik heb u weleens in mijn prediking gezegd dat de ondergang onlosmakelijk vast zit aan onze wil. Hebt gij het al geleerd? U wilt niet breken? U wilt niet breken met uw grove zonden? U wilt niet breken met uw leven? U wilt niet breken met uw

zijn buiten God? Ach, denk er aan, de tijd waarin u als verdoemde zult moeten leven, zal blijken zo lang te zijn, en uw zelfverwijt zal zo groot wezen! Levenswijsheid is het te kunnen zeggen:

In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke rots, mijn tegenweer;
God is mijn Toevlucht in het lijden. (Ps. 62:5)

Gisteren kwam ik in gesprek met iemand van buiten de stad die ik slechts, wij zouden zeggen bij toeval, maar door de voorzienigheid des hemels ontmoette. Toen hij naar het een en ander vroeg, heeft hij gezegd: ‘U had een groot, u had een sterk geloof.’ Ik heb geantwoord: ‘Nee, nee, daarin vergist u zich.’ En hierin vergissen zich de mensen in het algemeen, omdat zij niet weten wat geloven is. Maar geloof, of zulk een geloof nu zwak of sterk is, groot of klein, geloof is ‘een vaste grond der dingen die men hoopt, en een bewijs der zaken die men niet ziet’ (Hebr. 11:1).

Toen ik hier was gekomen, werden alle deuren voor mij gesloten. Ieder mocht hier het woord voeren, alleen ik niet. Geen kerk, geen lokaal opende zich voor mij. Toen heeft een uit ons midden iets gebouwd, en hij heeft dit gedaan tot tweemaal toe, omdat het eerste te klein was geworden. Belangeloos heeft deze man dit werk verricht.

Ik had alles verlaten: mijn positie in de maatschappij. U weet niet wat dat is, misschien. Maar dan gaat er een scheur door het leven! Mijn huis en tuin... Misschien kent u Bennekom; dan zult u ook wel weten waar de pastorie staat. Mijn traktement, mijn emeritaatsgeld, de verzorging van mijn weduwe... Als u eens wist wat het zegt de beroving van zijn goederen met blijdschap aan te nemen (Hebr. 10:34), als u het eens wist!

Toen ik begon met wat men zou kunnen noemen in de vrijheid te prediken, buiten iedere kerk om dus, heb ik gewild dat er tijdens de dienst niet zou worden gecollecteerd. Waarom? U zegt misschien: ‘Omdat het storend is wanneer er gecollecteerd wordt terwijl de dienst gaande is.’ Dat ook, maar niet dit alleen. Ik was zó bevreesd – en degenen die mij in die tijd hebben gekend, kunnen het getuigen – om een of andere reden in welk opzicht ook in de handen van mensen te vallen, dat ik begeerde dat ieder die door de Voorzienigheid onder mijn predi-

king gekomen was, de plaats zou kunnen verlaten zonder enig geldelijk offer gebracht te hebben. En zo sta ik tot op deze dag. Wat een voorrecht, het getuigenis te hebben dat het nooit is gegaan om zichtbare of tastbare dingen, nooit. Maar om de eer van God en om uw zieleheil, en dat van allen met wie ik door de Voorzienigheid in aanraking ben geweest. En tenslotte kunt u mij maar één genoegen bereiden, en dit is dat u bij mij komt met het verhaal van een waarachtige bekering. Maar u moet er wel aan denken dat u het aan mij zult merken wanneer ik het niet acht overeenkomstig het Woord, en wanneer het niet in mijn hart ingaat. Ik ben mij niet bewust dat ik ooit iemand heb geleid, wanneer ik dacht: de dingen die hij mij vertelt, liggen niet goed. Twijfelde ik, dan heb ik steeds tot u gezegd: ‘Wacht, zie uit, onderzoek, ga de eenzaamheid in!’

Dikwijls had men mij gewaarschuwd. Men zei mij dan: ‘Gij maakt uzelf en uw gezin ongelukkig wanneer u de kerkelijke reglementen niet gehoorzaamt. De mensen die zich nu om u geschaard hebben, verlaten u spoedig, want dat zijn mensen die zelf niet weten wat ze willen, en nog minder wat ze moeten.’ Geprofeteerd is er dat ik drie maanden lang een gehoor zou hebben, en dat het dan uit zou wezen omdat het nieuwtje er af zou wezen. O, mens, mens, mens, houd toch je mond een beetje, houd toch je mond een beetje! Ben je niet begenadigd, dan weet u niets, niets! En gij hebt een hard hart tegenover God en uw naasten, en uw oordeel mist elke grond, zoals de bekende psalm zegt:

’t Verstand laat na den waren grond
Van ’t weldoen op te merken. (Ps. 36:1)

Ik heb aan mijn weg mogen vasthouden omdat deze weg uit God was. Wat ik predik, wordt tegengesproken. Dat kan niet anders. Het is voor de Jood, die door eigen werken wil zalig worden, een ergernis, en voor de Griek, die op zijn wijsheid en inzicht vertrouwt, een dwaasheid (1 Kor. 1:23). Het is nooit anders geweest en het zal nimmer anders worden. Wat mij betreft, ik zou voor de gehele wereld en voor geen tien werelden willen dat het anders was, omdat het niet anders is. Zeker, ik zou wensen dat de gehele wereld verstond wat het is door het geloof te leven. Maar dat is nu eenmaal niet zo, en zover komt het ook niet. De

wereld zal er altijd de voorkeur aan geven om te zeggen: ‘Spreek tot ons zachte dingen, schouwt ons bedriegerijen’ (Jes. 30:10).

Mijn boog is in stijfheid gebleven (Gen. 49:24). Reden hiervan kan ik u niet geven. De apostel Paulus heeft geschreven dat hij zich achtte de grootste van alle zondaren en de minste van alle heiligen (1 Tim. 1:15, Ef. 3:8). Zo denk ik over mijzelf ook.

En wat is er nu *hier* gebeurd? 1914-1951, dat is een hele tijd. Zou het werk hier gezegend zijn geworden? Ik geloof enigermate, ofschoon ik moet bekennen dat ik het er voor houd dat de zegen uiterst gering is, uiterst gering... Maar toch zegen. Trouwens, dat kan ook niet anders. Er wordt gezegd dat het Woord niet ledig wederkeert, Jesaja 55 (vs. 11). Maar, wanneer het voor één mens mocht geweest zijn, dat zou immers groot genoeg zijn? Zou het niet? Zou het dan niet groot genoeg zijn? Ik was hier gekomen in 1914. Ik ging voorbij het huis van een van mijn bekenden, die een aanzienlijke positie in de maatschappij innam en wiens naam welbekend is. Terwijl ik zijn huis passeerde, zei ik: ‘Gij hebt een geëerde plaats in dit leven, maar..., maar wanneer ik één mens tot zegen mocht zijn in deze stad, uw werk haalt het er niet bij!’ Een ziel... Ik weet niet of u weet dat u een ziel hebt. Is het u bekend dat u een ziel hebt? En is het u ook bekend dat de Heere Jezus eens vroeg: ‘Wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel?’, en dat Hij eens zei: ‘Wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint en lijdt schade zijner ziel?’ (Matth. 16:26).

Toen deze dagen de gedachten in mij vermenigvuldigd werden, kwam onverwacht de vraag naar mij toe: En waarvoor meent gij nu de Heere te mogen en te kunnen en te moeten danken? Ik heb geantwoord: ‘Heere, voor veel, voor zeer veel.’ Om maar iets te noemen: Ik moet er niet aan denken dat ik emeritus predikant zou wezen van de Nederlandse Hervormde Kerk. Daar moet ik niet aan denken. Ik acht dat dat zo iets vreselijks zou wezen! Ik moet er niet aan denken! Maar ik heb voor de Heere Zijn weldaden niet opgeteld, want dat kon ik niet. Maar ik heb gezegd: ‘Heere, het meest en het allereerst heb ik U *híer*-voor te danken, dat Gij Uzelf in mij hebt willen bekendmaken.’

En wat zegt *gij*? Rust niet voordat gij het goede antwoord op deze vraag hebt. En wee u als gij onder deze prediking blijft die gij van nature zijt. Het zal u kwalijk gaan. Behoort gij tot de onuitsprekelijk bevoor-

rechten, aan en in wie Zich de Heere wilde bekendmaken, zó dat uw hart vrijmoedigheid heeft om te zeggen: 'Wat ik spreek, dat weet ik. Ik mag de Oppermajesteit, Vader in Christus, kennen. Ik mag ook mijzelf kennen. Ik mag mijn naaste kennen. Ik mag kennen alles wat behoort tot de gronden van de christelijke religie.' Ik zeg: als u de vrijmoedigheid hebt om zo te spreken, smeed dan dag en nacht dat de Heere u moge leiden.

Helaas, begenadigden wijken af en verlaten hun eerste liefde, en het is slechts een hoge uitzondering wanneer dit niet gebeurt. Maar wederkeer volgt er altijd op. Voordat men heengaat, betreurt men het en zegt men: 'Ik zal heengaan en keren weder tot mijn vorigen Man, want toen was mij beter dan nu' (Hos. 2:6). Smeek de Heere dag en nacht dat Hij u leide. Geloof dat er geen moeilijkheid zich in uw leven kan voordoen, die niet zal worden opgelost. Geloof dat al uw moeilijkheden *zijn* opgelost voor alle eeuwigheid!

Amen.

Gebod:

Dat wij door Uw genade, Heere, deze dingen nog mochten zeggen, daarvoor komt U toe lof, eer en dank. Was het anders, Gij zoudt toch zijn die Gij zijt: goed. Maar nu hebt Gij ons Uw goedheid willen bewijzen. Leer ons dan met deze bewijzen in U eindigen, Die zijt de Oorsprong van al wat goed is. Ach, het gaat maar om de kennis – niet om de kennis die verkregen wordt door lezen of predikaties horen, maar om de kennis welke ons geschonken wordt door openbaring. Van deze kennis wordt gezegd: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.'

Laat ons niet toe het te zoeken in een wijde kring en evenmin in vele dingen, want het wordt gevonden in een punt, en dit punt is de eeuwigheid. 'In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden werden.' En dan komt hieruit alles voort. En nu kan men zich een houding geven, Heere, en ook allerlei dingen voorgeven, en men kan met zijn verdorven verstand zich aan de letter klemmen... Wat uit het geloof niet is, dat staat niet; het is bestemd om te vallen! Geef dat allen die uit het geloof iets mochten doen, mogen volharden. En doe hen altijd weten van Wie zij de dingen geleerd hebben.

Geef dat het zondige dat in deze toespraak gevonden werd, ons niet worde toegerekend. Wil ons zijn in de Zoon Uwer liefde een genadig God, een vriendelijke en zorgdragende Vader. En laat ons dan in Uw handen gelegd hebben en nog leggen en altijd weer leggen: én onszelf én al wat ons aanbelangt, en dit is niet minder dan het ganse wereldgebeuren.

Wil ons nu gedenken. Doe ons op het overige van de dag deze zaken overwegen. En laat maar één gedachte ontzettend voor ons wezen: de gedachte aan een heengaan zonder bekeerd, zonder wedergeboren te zijn. En dan is er geen enkele gedachte meer die ons behoeft te verschrikken.

Amen.

Gezongen: Psalm 46:1 en 2.

2e Catechisatie over het onderscheid tussen Wet en Evangelie, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 26 maart 1947 te Den Haag

Gebod:

Dat ons door Uw genade geschonken worden mocht, Heere, ons voor U neder te buigen. Doe ons U kennen en erkennen, en laat ons hart uitgaan tot U, naar U bij Wie de fontein des levens is. Gij zijt voor ieder van ons zo volstrekt nodig. Wat zijn wij zonder en buiten U? Niet alleen schuldig, maar ook verwerpelijk, verwerpelijk met al het onze.

In de Zoon Uwer liefde komt Gij tot de mens, zegt het hem dat hij zo schuldig en zo ellendig is, en tegelijkertijd biedt Gij hem Uw hand, Uw genade, Uw gerechtigheid en al wat nodig is, aan.

Leer ons opmerken. Wij hebben van onszelf deze gave niet. Ons hart is gesloten, wij hebben geen verstand en wij hebben ook geen wil. Och, ontferm U over ons naar de rijkdom Uwer genade; en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.

Gedenk ons in deze ogenblikken en zegen ons; en geef ons te spreken en te horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Gedenk allen die graag hier hadden willen zijn, maar verhinderd zijn. Gedenk onze zie-

ken, gedenk hen die zo langdurig ziek zijn. Erbarm U, hoor, wanneer zij van hun ziekbed tot U roepen. En leer hen door Uw genade zich te onderwerpen en telkens weer zich te onderwerpen.

Richt Uw Rijk in het hart van menigeen op, ook van onze mensen die in Indië zijn. Erbarm U.

Amen.

Gezongen: Psalm 81:1, 2 en 3.

Gij weet dat wij nog iets moeten zeggen over het onderscheid tussen Wet en Evangelie. Ik heb u meermalen gezegd, en heb dat voor veertien dagen ook nog gedaan, dat het van zo'n groot belang is dat wij dit onderscheid, het onderscheid tussen de Wet en het Evangelie recht verstaan. Hoe beter wij het verstaan, des te meer zijn wij in staat om God de eer te geven. Welnu, wat het onderscheid aangaat tussen Wet en Evangelie zouden verschillende dingen kunnen worden opgemerkt. Enkele willen wij noemen.

De Wet is gegeven vóór de val, maar het Evangelie eerst ná de val. De Wet was de mens vóór de val ingeschapen, en het proefgebod was gegeven uit de rechtvaardigheid en de heiligheid Gods, evenals de Wet. Deze ingeschapen Wet, deze in Adam en Eva ingeschapen Wet is nog enigermate aanwezig in het hart van ieder mens, óók van de mens die leeft buiten de bediening van het Evangelie. Hiervan spreekt de apostel Paulus in het tweede hoofdstuk van de brief aan de Romeinen, vers 14 en 15: 'Want wanneer de heidenen, die de Wet niet hebben, van nature de dingen doen die der Wet zijn, dezen de Wet niet hebbende, zijn zichzelf een Wet; als die betonen het werk der Wet geschreven in hun harten, hun consciëntie medegetuigende, en de gedachten onder elkander hen beschuldigende of ook ontschuldigende.'

Maar het Evangelie is *geopenbaard*, geopenbaard na de val. Ik leg de nadruk op het woord 'geopenbaard'. Het is goed dat wij er aan herinnerd worden, dat Adam en Eva vóór de val niets hebben geweten van het Evangelie, en nooit iets ervan zouden geweten hebben, wanneer de Heere het hen niet had geopenbaard. De eerste openbaring van het Evangelie kennen wij allen, wij vinden haar in Genesis 3 vers 15: 'En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw

zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.'

Hier ligt het Evangelie duidelijk in, want er wordt gesproken van het Vrouwenzaad, en Dit zou in vijandschap tegenover het slangenzaad staan. Hier wordt ons geleerd: ten eerste de mensheid van Christus; ten tweede de heiligheid en de rechtvaardigheid van Christus; en dat Hij derhalve is een waarachtig en rechtvaardig Mens. Er wordt gezegd van dit Vrouwenzaad dat Het het slangenzaad de kop zal vermorzelen. Hierin wordt ons dus bekendgemaakt dat het Vrouwenzaad sterker zou wezen dan de mens, want een mens kan de satan niets aandoen. Dus hier wordt geleerd in de derde plaats: de Godheid van Christus: het Vrouwenzaad zou het slangenzaad de kop vermorzelen. Hier wordt ons dus gezegd dat het Vrouwenzaad de overwinning zou behalen op dit slangenzaad; dus wordt hier ook geleerd de opstanding van de Heere Jezus Christus. Maar het slangenzaad zou het Vrouwenzaad in de verzenen bijten, de verzenen vermorzelen. Hier wordt dus gesproken van het lijden en sterven van Christus, van het Vrouwenzaad, waarvan de verzenen zouden vermorzeld worden. Degene dus Die zou lijden en sterven, en ook zou opstaan, zou één en dezelfde Persoon wezen. Dit zegt ons dat de Messias de Verlosser zou wezen, God en mens in één Persoon.

Dat zijn schone dingen. Althans, ze zijn schoon in het oog van degenen die het Vrouwenzaad en het slangenzaad beide hebben leren kennen en nog leren kennen. Dit Evangelie is door de Voorzienigheid en door de telkens ingrijpende kracht van de Heere op aarde gebleven. Ik moet hier vóórdat ik daarvan iets zeg, iets anders opmerken.

Er staat, en wij weten het allen, dat toen Adam en Eva gezondigd hadden, zij bladeren namen, bladeren van een vijgenboom. Zij schaamden zich, en zij wilden met dit bedeksel hun schande bedekken. Maar God roept hen, en wat gebeurt er nu? Wel, zij schamen zich toch nog, ondanks de bedekking. Het was wel enigermate een lichamelijke bedekking, maar geen geestelijke. Ieder die enigermate zelfkennis en Gods-kennis mag hebben, kan hier veel in zien, en door overdenking zullen deze dingen al duidelijker worden.

Nu heeft God ze geroepen, en wat gebeurt er? Nu neemt God de bedekking van Adam en Eva weg. Dat is immers het eerste werk als God door Zijn Geest een mens bearbeit. Als iemand uitverkoren is en hij

wordt door God geroepen, wat is dan het eerste werk van deze mens? Bedekselen zoeken! De apostel noemt deze bedekselen 'de bedekselen der schande' in 2 Korinthe 4 vers 2, waar hij zegt: 'Maar wij hebben verworpen de bedekselen der schande.' Maar de Heilige Geest rust niet voordat de bedekselen of de bedekking die uit de mens is, is weggenomen en weggegooid. Maar de mens zelf werpt het ook weg, want er staat: 'Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijc kleeo' (Jes. 64:6). Eerst wordt het door de mens gekoesterd, en wat is hij dan somtijds niet blij – ja, het klinkt wat vreemd, maar het is toch de waarheid – wat is hij somtijds niet blij dat hij eens wat ondervonden heeft, nietwaar? En zo wordt dat dan door deze mens gekoesterd, en hij ziet er naar uit of er geen predikant is of begenadigden zijn, die dat bestempelen als een werk van God en als een bewijs van de wedergeboorte, en als een zaak die te kennen geeft dat hij genade bezit. Niemand heeft genade of hij kent deze arglistigheden, want de mens doet toch niets anders dan trachten zich tegen de Heere te handhaven, maar nu wordt dat door de Heilige Geest ontdekt. En dat werk gaat zó ver dat de niet-uitverkorene wordt toegelaten om er zichzelf in te handhaven tot zijn eigen verderf. Maar de uitverkorene heeft er nooit voorspoed in, want het Opperwezen werkt hem zó lang tegen totdat hij het hoofd legt op het blok, en totdat hij komt met het koord om de hals. Dat is dan het begin van het werk Gods in, met en door de Heere Jezus Christus.

Wanneer nu die bedekking bij Adam en Eva weggenomen is, wat doet de Heere dan? Dan heeft Hij rokken van vellen gereed, *gereed*, want Adam en Eva hadden dat dier niet geslacht, daar heeft God voor gezorgd! Zo wordt het nu ook als een mens zijn eigen gerechtigheid mag wegwerpen, als hij mag zien zichzelf, wat hij is, en wat hij uitgericht heeft in het oprichten van deze gerechtigheid. En wat komt er dan? Dan komt er uit God een bedekking, en in deze bedekking heeft een mens in geen enkel opzicht de hand gehad. Want als dat geopenbaard wordt, is het zo vreemd voor de mens. Weet u wel dat er tussen de mens en Christus een tweespalt is, omdat de mens Christus niet kent? Weet u dat wel? De mens, óók de mens die onder het Evangelie leeft, kent de Heere Jezus niet, en daarom, als nu de Heere Jezus uit God of de gerechtigheid van Christus uit God komt, de bedekking uit Hem komt, dan ziet de mens dat dit zuiver Gods werk is. Ik bedoel: de

Persoon van Christus, en het werk van de Heere Jezus Christus, dat dat zuiver Gods werk is. En nu ziet hij aan de ene zijde het zijne, en aan de andere zijde hetgeen uit God is gekomen, gescheiden, door een eeuwigheid gescheiden!

Maar God bracht niet alleen de vellen tevoorschijn, maar Hij bekleedde hen er ook mee. Hij gaf ze niet aan Adam en Eva, Hij zei niet: 'Hier, dat is een betere bedekking', neen, Hij bekleedde Zelf Adam en Eva. De toepassing dus van Christus op de ziel en van de ziel op Christus is alweer zuiver een werk Gods, zodat ieder die dit werk mag hebben ondervonden, onmiddellijk uitbreekt in de lof van God, en zegt: 'Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen' (Ps. 89:8 ber.). Hier ziet de mens zuiver alléén het komen van God tot hem, de uitstorting van de liefde Gods in zijn hart. Dan trekt Hij die bedekking de mens aan. Zo doet Hij ten aanzien van de uitverkoren, geroepen mens. Hij bedekt hem, Hij bedekt hem met de gerechtigheid van Christus.

Zoals nu God dat deed, zoals God het was Die dat deed bij Adam en Eva, zo mag ook geen mens zichzelf bekleden met de gerechtigheid van Christus. Geen mens mag dat doen! U zult misschien denken: 'Ja, hij kan dat ook niet.' Goed, ik beken dat dit waar is, maar dat moet ook gezegd worden: 'Hij mag het niet doen, *hij mag het niet doen!*' Ook hierin moet God alleen de hand hebben.

Zie, dat zijn ook alle zulke schone dingen; ze zijn leerzaam. Niet wanneer ze niet verstaan worden, dan geef ik toe dat het hinderlijk is. U moet niet denken dat vlees en bloed er iets mee op heeft, en je moet ook niet denken dat vlees en bloed er iets van verstaat. Ja, dát eigenlijk: een harde leer! Laat ons dat maar eerlijk zeggen: *een harde leer*. Maar als wij de dingen ondervonden hebben, dan is het alles tot eer van God. En nu zei ik: Eigenlijk is het een harde leer, maar daar moet ik toch iets van terugnemen. Wanneer is het tot op zekere hoogte een vertroostende leer? Wanneer de mens bezig is om zich dood te werken, zich dood te lopen aan de Wet, wanneer hij ondervinden moet dat hem alles bij de handen afbreekt. En als het niet anders was, dan zou niemand kunnen zalig worden! Maar nu, nu het zo is, zegt hij: 'Ach, misschien, misschien... anderen hebben het gekregen, misschien krijg ik het ook nog wel eens!' Zó is het in de overtuiging bij een mens gesteld, want in de overtuiging, in de zaligmakende overtuiging – niet dat de overtuiging

zalig maakt! – maar *in* de zaligmakende overtuiging van zonde wordt een zeker licht van opening, een opening van hoop gevonden. Hoort u het? In de zaligmakende overtuiging wordt gevonden een zeker licht van opening tot zaligheid. Als er dat niet was, dan zou geen mens er doorkomen. Dan zou ieder die kortere of langere tijd het werk van overtuiging moet ondervinden, óf zichzelf in wanhoop van het leven beroven, óf zich in de wereld werpen, volop in de wereld.

En nu is dat Evangelie op aarde gebleven. U ziet het in Abel. Abel offert, en het offer van Abel is de Heere aangenaam. Abel heeft dat offer van de kudde genomen, en nu begrijp je wel, dat toen God dat zag, dat rook, dat Hem dát niet aangenaam was, dat Hij Zich niet in de stank, om het heel duidelijk te zeggen, dat Hij Zich niet in de stank van het beest verlustigd heeft, dat versta je toch wel? Toch staat er dat de Heere Abel aannam, en dat Hij Zijn offer aannam. Abel was een kind van Adam, en een zondaar. Zijn offer wordt aangenomen! Wat heeft Abel dan gedaan? Hij heeft geofferd – hij heeft door het geloof dóór dat offer gezien op het offer van Christus. ‘Nu,’ zul je misschien denken, ‘hoe kan dat nu, dat een mens een beest slacht en dat offert, en dat hij dan op Christus ziet?’ Door het onderwijs des Geestes! U ziet inderdaad dat dit een schone leer is, naar het woord van Johannes: ‘Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt’ (Joh. 1:29). Dus hij werd in en om en door Christus aangenomen, en zo was het ook met zijn werkzaamheid.

Noach was een prediker der gerechtigheid. Van welke gerechtigheid? Hij *hád* geen gerechtigheid, hij heeft de gerechtigheid gepredikt! Hij moet dus hebben gepredikt de gerechtigheid van Christus. Noach heeft dus het Evangelie verkondigd. Hij heeft het gekend, en hij heeft het ook verkondigd. En zo kunnen wij de gehele Heilige Schrift doorgaan. Abram, Izak en Jakob hebben allen het Evangelie gekend en verkondigd. God zorgde er voor dat het in de gezinnen van de patriarchen bleef. Sommigen onttrokken zich eraan, enkelen geloofden.

Later kwamen de profeten, en zij hebben allen Christus gekend en gepredikt. Mozes heeft ook van Christus gesproken. In de ceremoniële wetten was Christus afgeschaduwd. Daar zou veel van te zeggen zijn, want de schaduwdienst is een echt Evangelie. Wij moeten het er alleen in zien door het onderwijs van de Heilige Geest. De profeten hebben niet alleen gezegd dat de Christus komen zou, maar zij hebben ook

Christus getekend. Lees maar eens Jesaja 53. Het is of Jesaja gestaan heeft bij het kruis op Golgotha, zo duidelijk beschrijft hij de Persoon en het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus. En zo hebben ook de ceremoniële wetten het lijden van Christus afgebeeld.

De scheiding tussen Israël en de andere volkeren heeft geduurd tot op het ogenblik dat Christus uitriep: 'Het is volbracht!' (Joh. 19:30). En toen is het voorhangsel van de tempel gescheurd van boven naar beneden, alsof God er niets meer mee te doen wilde hebben.

Het Evangelie, dat in de dagen van het Oude Testament bekendgemaakt is, heeft in de volheid des tijds zijn vervulling gekregen. Galaten 4 vers 4 en 5: 'Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat Hij degenen die onder de wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden.'

Dat Evangelie is ná de zondeval geopenbaard. Vóór de val was er geen Evangelie nodig, en als Adam en Eva waren staande gebleven, en in hen het gehele menselijke geslacht, dan zou men gerechtvaardigd zijn geworden door de Wet. Maar toen zij de zonde gedaan hadden, toen er zondaren waren, heeft God dadelijk het Evangelie geopenbaard.

Dat Evangelie is op aarde gebleven, en het zal op aarde blijven, het zal ook verkondigd worden totdat de laatste dag zal zijn aangebroken; dan zal de laatste van de uitverkorenen vergaderd zijn. En hierom wordt gesproken van het eeuwig Evangelie (Openb. 14:6), van het Evangelie Gods, uit God gekomen (Rom. 15:16, 1 Thess. 2:2, enz.), en van het heilig Evangelie, omdat het van een heilig God is, het Evangelie van Christus (Rom. 1:16, 1 Kor. 9:12, enz.), omdat Christus er de inhoud van is. Dit is een van de verschillen tussen het Evangelie en de Wet, en zo zijn er andere dingen die ik slechts noemen zal.

Het Evangelie komt voort uit Gods barmhartigheid. Vóór de val was de barmhartigheid Gods niet geopenbaard, maar ná de val is deze in het Evangelie geopenbaard. En omdat God al Zijn deugden wilde bekendmaken, heeft Hij de val in Zijn raadsplan opgenomen. De Wet is de uiting van Gods rechtvaardigheid en heiligheid. Waar de Wet is, is niets anders dan rechtvaardigheid en heiligheid. Waar het Evangelie is, is niets dan barmhartigheid. Het Evangelie doet niets anders dan blij maken. Het Evangelie maakt blij, maakt de harten blij, veroorzaakt dat

er in het hart rust en vrede komt.

Het Evangelie van Gods genade doet niets anders dan beloven. In het Evangelie is geen enkele eis, het is louter belofte. En waar beloften zijn, daar is het Evangelie. In de Wet is geen enkele belofte, de Wet bestaat alleen uit eisen: Doe *dit*, doe *dat*, dat is de eis van de Wet. De Wet geeft geen kracht. De Wet trekt zich er niets van aan dat je zegt: 'Ik kan niet.' De Wet zegt: 'Gij móét!' Zó moet je dan de Wet ook zien! Velen zeggen: 'Ja, maar ik kán toch niet anders, ik kán toch niet anders.' Zolang men zo blijft spreken, wordt men het voorwerp van het Evangelie niet. Wij moeten de Wet zó zien, dat zij rechtvaardige eisen stelt. Ik herhaal dit: wij moeten de Wet zó zien, dat zij rechtvaardige en rechtmatige eisen stelt. Deze eisen moeten wij kennen en aanvaarden. Wij moeten er zelf onderdoor gaan, want om de handhaving van de Wet gaat het: er zelf onderdoor gaan. Zo kun je diegenen vinden, na kortere of langere tijd, die zaligmakend overtuigd worden. Dus de Wet doet niets anders dan eisen, daarom moet de mens ten slotte komen met de strop om de hals. Gij kent de schone passage van Bunyan uit 'De heilige oorlog'? De inwoners van de stad Mensenziel zonden een smeekbede, en zij baden om genade aan de Koning. Maar, zegt Bunyan, de Koning stond niet eens op. Maar wanneer je verder leest, zegt Bunyan dat zij met de strop om hun hals kwamen. Toen werd het geschal gehoord en allerlei andere muziek. 'Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn woord beeft' (Jes. 66:2). Dus nooit tegenwerpen: 'Ik kan niet.' Het móét! Daarmee begint het, het móét! Dáár moet het terecht komen. Nooit beginnen met onszelf. Gód moet ons terecht brengen.

Het Evangelie heeft het getuigenis van de Wet en de Profeten (Rom. 3:21).

De Wet is krachteloos. De Wet kan wel rechtvaardig maken door het verrichten van de Wet, want was de zondeval niet geschied, dan was men door de Wet te verrichten rechtvaardig geweest; maar dat kan een mens niet meer, volgens de apostel Paulus in Romeinen 8 (vs. 3). Het Evangelie is een leven gevende zaak; gerechtigheid, vrijheid en verlossing is alles in het Evangelie besloten. En als het Evangelie ontsloten wordt, geopenbaard wordt, onderwezen wordt in de mens, dan ziet een mens in het Evangelie Christus, en alles wat in Hem verborgen ligt, ja hij ziet God drie-enig.

De Wet is een tuchtmeester tot Christus ná de val. Vóór de val was de Wet een regel van een rechtvaardig en heilig leven. En als iemand tot het geloof gebracht is, is zij, namelijk de Wet, hem óók een regel van een rechtvaardig en een heilig leven.

En zo zouden wij kunnen doorgaan. Maar wij hebben het voornaamste gezegd.

De verwarring ontstaat als men het onderscheid tussen de Wet en het Evangelie niet verstaat. Het worde ons geschonken over deze dingen veel en lang en diep na te denken. Want nog eens, ik kan het niet genoeg herhalen, de verwarring ontstaat hierdoor, dat men niet heeft leren kennen het onderscheid tussen de Wet en het Evangelie. Het is het werk van de Heilige Geest, de gave van de Heilige Geest: de kennis van dit onderscheid!

Gezongen: Psalm 119:3 en 4.

Gebed:

Heere, schenk ons uit Uw volheid een eenvoudig hart, een hart dat luistert en opmerkt, en tenslotte in staat is zich de dingen toe te eigenen, de geschonken dingen, de van U geschonken dingen van Uw Koninkrijk in zich op te nemen en er zich mee te verenigen. Het moet alles in stilheid worden aangehoord. Treffen ons moeilijkheden en struikelblokken, bewaar ons voor haastige conclusies. Wat wij vandaag niet verstaan, het zou ons straks duidelijk kunnen geworden zijn. Is het ooit anders gegaan, Heere?

Laat ons door Uw genade instemmen met het woord dat wij gezongen hebben: 'Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest! Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken!' Hoe velen hebt Gij in de loop der tijden niet in de waarheid ingebracht. En dan was het verbond er, en geloof en blijdschap en sterkte, overgave!

Amen.

Fragment van een door ds. J.P. Paauwe op 23 februari 1955 gehouden catechisatie

Er is verdeeldheid, verdeeldheid op alle terrein, het terrein van de politiek, het terrein van de godsdienst, het terrein van de kerk, in de gezinnen, onder de bekenden: verdeeldheid en niets anders dan verdeeldheid.

Wat moest nu de mens doen? Wat moest de mensheid doen? Wel, de mensheid zegt: 'Verenigen, bij elkaar komen, de dingen bespreken', enzovoort. Ja, zo ziet men heel wat gebeuren in deze dagen. Dat moest de mensheid niet doen. Daar komt weer nieuwe verdeeldheid uit voort, altijd weer nieuwe verdeeldheid. Nee, zij moest in de schuld vallen voor God! Dat is het enige, in de schuld vallen, niets anders dan in de schuld voor God vallen. Er staat in de Spreuken zo'n bijzonder schoon woord. Ik heb dit mogen ontdekken, vele, vele jaren geleden. Ik bedoel dit: 'Met de ootmoedigen is wijsheid' (Spr. 11:2). Toen ik enigermate de betekenis van dit woord mocht ontdekken, heb ik tegen mijzelf gezegd: Er is in de hele wereld geen mens met wijsheid, behalve de mens die schuld bekent. De mensheid bestaat alleen uit gelijkebbers, uit hen die zichzelf handhaven, veel doen, die veel werk van zichzelf maken om zichzelf te kunnen handhaven. 'Met de ootmoedigen is wijsheid.'

Ook weleens door getroffen? U? 'Met de ootmoedigen is wijsheid.' En dat geldt nu in alles. Is u een ootmoedig mens, dan hebt u schuld en u belijdt; u ziet schuld en belijdt die. En dan zult u niet veel onvrede teweegbrengen in de wereld. En als een ander dan de oorzaak is? Dan hoeft u nog geen oorzaak van onvrede te wezen, en u zult dat ook niet zijn. Dát moest een mens doen: voor God in de schuld vallen. En als hij dat deed, dan zou er méér gebeuren. Als de mensheid dat deed, dan zou ze méér doen. Wat zou ze dan nog meer doen? Zeg het maar uit uw eigen ondervinding. Dan zou ze zich laten beïnvloeden door God, want dat doet zo'n mens. Een mens die schuld bekent, laat zich beïnvloeden door God, altijd, zonder uitzondering!

En als een mens zich laat beïnvloeden door God, wat gebeurt er dan? Dan wordt hij in het rechte spoor gebracht, of liever gezegd, hij ziet dat hij erin is. En wat is dan het rechte spoor? Nu, dat is Christus. 'Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij' (Joh. 14:6). En wat gebeurt er dan nog meer? Och, dan

ziet hij de grootheid en de goedheid en de liefde en de genade Gods in Christus Jezus. Hij ziet God als zijn Vader, en hij komt tot God als zijn Vader, als tot zijn Vader in en door Jezus Christus, en hij onderwerpt zich zo liefelijk aan God! En dan is alles zo goed. Al zou de oorlog op dat ogenblik uitbreken, het zou goed wezen, het zou alles goed zijn, alles, alles goed zijn.

Woorden van Calvijn

Hoewel ons verstand en gevoel wispelturig zijn, laat ons onze God aanhangen, zoals David gedicht heeft: 'Mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen' (Ps. 73:28). En op een andere plaats: 'Bij U is de fontein des levens; in Uw licht zien wij het licht' (Ps. 36:10).

Laten wij zorgvuldig de stappen nagaan die Paulus hier zet (in Efeze 3:12). De eerste hiervan is dat wij geloof moeten hebben. Want hoewel Jezus Christus de weg heeft geopend door Zijn bloed om voor ons toegang te verkrijgen tot God Zijn Vader (Hebr. 10:19), toch is er geen toegang voor alle mensen. Want de ongelovigen kunnen het voorrecht niet genieten waarvan Hij de sleutel heeft (Openb. 3:7). Het is waar dat de deur binnen handbereik is en het openen ervan is gemakkelijk wanneer wij de sleutel ervan hebben, maar dit is alleen zo wanneer we het Evangelie ontvangen in de ware gehoorzaamheid van het geloof. En zo ziet u waarom Paulus ons zegt dat het niet genoeg voor ons is dat Jezus Christus aan ons de schatten van de oneindige goedheid en genade van God Zijn Vader heeft voorgesteld, maar dat het voor ons nodig is om deze te ontvangen door het geloof. Niet dat we dit kunnen doen in eigen kracht, of door alleen maar te komen tot Jezus Christus om deel te hebben aan Zijn weldaden die Hij aanbiedt in Zijn Evangelie, zonder dat wij geloof hebben in Hem. En vanuit het geloof ontspringt het vertrouwen, dat wil zeggen, wij moeten er geheel van overtuigd zijn dat God ons altijd zal ontvangen, en dat wij genade zullen vinden uit Zijn hand, en dat, hoewel wij ellendige zondaren zijn en niet waard om op aarde te wonen, Hij ons toch genadig zal zijn wanneer wij in de hemel komen. Zie dus hoe het geloof verbonden is met het vertrouwen.

Uit een predikatie over Efeze 3:9-12